

ข้อพิจารณาอภิปรายไมดัลลิตี

นายพุดวิทย์ บุญนาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN : 974-17-5117-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

121234548

AN INVESTIGATION OF THE METAPHYSICS OF MODALITY

Mr. Puttawit Bunnag

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2003

ISBN : 974-17-5117-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ข้อพิจารณาอภิปรายไมดัลลิตี
โดย   นายพุมวิทย์ บุญนาค
สาขาวิชา   ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. มารค ตามไท

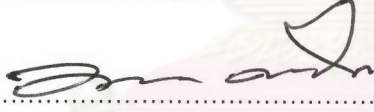

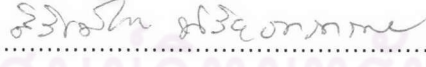
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภิกษย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. มารค ตามไท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริเพ็ญ พิชัยจิตรกรกิจ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กนิษฐิ์ มิตินันท์วงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรยุทธ ศรีวรกุล)

พุดมวิทย์ บุณนาค : ข้อพิจารณาอภิปรัชญาโมดัลลิตี. (AN INVESTIGATION OF THE METAPHYSICS OF MODALITY) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. มารค ตามไท.
126 หน้า. ISBN : 974-17-5117-6.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอการอ้างเหตุผลสนับสนุนทางเลือกหนึ่งในการทำความเข้าใจในทฤษฎีเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ ถึงแม้ว่าความเข้าใจส่วนหนึ่งต่อมโนทัศน์ดังกล่าวจะได้รับความกระจ่างจากตรรกวิทยาโมดัล แต่ก็เป็นการเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างข้อความที่มีถ้อยคำที่แสดงความเป็นจำเป็นและเป็นไปได้เท่านั้น แต่ความหมายของถ้อยคำเหล่านั้นยังไม่ได้รับความกระจ่าง มีผู้เสนออรรถศาสตร์ของโลกที่เป็นไปได้ขึ้นมาเพื่อสร้างความกระจ่างในด้านความหมาย จึงทำให้มีปัญหาต่อไปว่า 'โลกที่เป็นไปได้' ที่ว่านั้นหมายความว่าถึงอะไร ความเข้าใจต่อโลกที่เป็นไปได้ถูกเสนอขึ้นมาหลายลักษณะ แต่ละความเข้าใจเหล่านั้นก็มีปัญหาเฉพาะตัวต่างกัน วิทยานิพนธ์นี้ต้องการจะรักษาความเข้าใจในทฤษฎีเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ตามกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวเอาไว้ แต่ได้เสนอความเข้าใจโลกที่เป็นไปได้ในอีกลักษณะหนึ่ง ขึ้นมาแข่งขันกับแนวคำอธิบายที่มีมาก่อน โดยความเข้าใจโลกที่เป็นไปได้ที่วิทยานิพนธ์นี้ต้องการเสนอคือการเข้าใจที่อาศัยมโนทัศน์เรื่องสาเหตุเป็นพื้นฐาน

การเข้าใจความจำเป็นและเป็นไปได้โดยมีพื้นฐานความเข้าใจอยู่ที่เรื่องสาเหตุดังกล่าว ยังทำให้สามารถที่จะแก้ปัญหาในเรื่องของความรู้ที่เราจะมีต่อข้อความที่พูดถึงเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ได้ดีกว่าที่เป็นมา อย่างไรก็ตามถ้าความเข้าใจดังกล่าวจะชัดเจนและน่าเชื่อถือ มโนทัศน์เรื่องสาเหตุที่มีบทบาทเป็นพื้นฐานของการอธิบายดังกล่าวจะต้องไม่อาศัยความเข้าใจเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้มาเป็นพื้นฐานของความเข้าใจเสียเอง การพิจารณาเลือกทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นงานหลักหนึ่งของวิทยานิพนธ์นี้

ภาควิชา.....ปรัชญา.....
สาขาวิชา.....ปรัชญา.....
ปีการศึกษา.....2546.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

3971244122 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD: MODALITY / METAPHYSICS

PUTTAWIT BUNNAG : AN INVESTIGATION OF THE METAPHYSICS OF MODALITY.THESIS ADVISER : ASSOC.PROF. MARK TAMTHAI, Ph.D. 126 pp. ISBN : 974-17-5117-6.

This dissertation argues that our understanding of alethic modalities can be more satisfactorily gained through trying to ground meanings of necessity and possibility on causality. Among the various ways dealing with this type of modality, it appears that none has been conclusively accepted. Where a formal language for those problematic words is concerned, many semantics of possible worlds have been proposed to make sense of any number of axioms, rules of inference, and units of language that different systems of modal logic use. But the contents of those semantics seem to be so self-contained as to bring about many meanings of "possible worlds". So the dissertation proposes a new way to help us understand the problematic concept of necessity. One feasible way suggested here is that modal concepts should be understood in causal terms. This examination takes us back to basic idea that lies behind most occasion of using the modal words.

The dissertation tries to make feasible the project of grounding modal concepts on causality by examining some problems and constraints of relating both concepts, trying to get involved in the semantic of possible worlds through giving a kind of applied semantic in some figurative form, and roughly comparing the proposed way with some others.

Department..... Philosophy.....

Field of study..... Philosophy.....

Academic Year.....2003.....

Student's signature.....

Advisor's signature.....

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จลงด้วยตัวของผู้วิจัยเองโดยปราศจากพระคุณของบุคคลต่างๆที่ผู้วิจัยขอแสดงความกตัญญูไว้ ณ ที่นี้ ท่านแรกคืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ. ดร. มารค ตามไท ผู้ทำให้การทำงานวิจัยเต็มไปด้วยความอบอุ่น ผู้วิจัยภูมิใจมากที่ได้ทำงานภายใต้การดูแลของท่านทั้งในฐานะของครูผู้ให้ปัญญาและบุคคลผู้เป็นแบบอย่างอันดีทางศีลธรรม ต่อมาคือคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทั้งหมด อันประกอบด้วย รศ. ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ ผศ. ดร. สิริพิชญ์ พิริยจิตตรกรกิจ ผศ. ดร. วรยุทธ ศรีวรกุล และ อาจารย์ ดร. กนิษฐ มิตินันท์วงศ์ ทุกท่านได้ให้คำวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงความคิดของผู้วิจัยให้รัดกุมยิ่งขึ้นต่อไปแน่ ในอนาคต ความสามารถทางการเขียนของผู้วิจัยจะดีต่อกว่าที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์นี้แน่ ถ้าหากไม่เคยได้รับการขัดเกลาจากท่านรองศาสตราจารย์สุวรรณา สถาอานันท์ ครูผู้ให้ทั้งกำลังใจและกำลังความคิดต่อผู้วิจัยเสมอมา ความสนใจในประเด็นเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้อันเป็นที่มาของวิทยานิพนธ์นี้เกิดขึ้นจากการชี้แนะของท่านอาจารย์ ดร. ริชาร์ด ไคค์ อดีตอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้

ผู้มีส่วนให้ความช่วยเหลืออย่างสำคัญ อันทำให้วิทยานิพนธ์ปรากฏเป็นรูปเล่มออกมาได้ ได้แก่ นายพรเทพ สหชัยรุ่งเรือง นายวุฒิ เลิศสุขประเสริฐ นายเอกวิน ชุนบุญจันทร์ ซึ่งทั้งหมดเป็นเพื่อนรุ่นน้องของผู้วิจัย นอกจากนั้นผู้ที่คอยเป็นธุระในเรื่องต่างๆให้เสมอ ได้แก่ นายพงศ์ศิริ ศรีวรรณะ และคุณจรรยา หรือ แอม ส่วนผู้ที่เป็นธุระในการหาเอกสารจากต่างประเทศนั้น ได้แก่ ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ หรือ พี่บอล ลูกพี่ลูกน้องของผู้วิจัย

ในส่วนผู้ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลาในการทำงาน ได้แก่ ศุภสิทธิ์ เสรีประเสริฐ เพื่อนรักผู้ไม่เคยหันหลังให้แก่กันแม้แต่ครั้งเดียว วีรยุทธ เกิดในมงคล เพื่อนร่วมงานที่แสนดี มิตรในทางปัญญาอย่าง เวทิน ชาติกุล และ คุณปิยฤดี ไชยพร อีกทั้งภักษณมิตรอย่างคุณลุง สมบูรณ์ แห่งร้านหนังสือชั้นเยี่ยมที่แฟชั่นไอแลนด์ รวมถึงคุณพี่วิวาวดี เพื่อนแท้ที่ไม่ใช่ใครก็จะหาได้ในช่วงชีวิตหนึ่ง

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ปัญหา ความสำคัญของปัญหา และที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 ความสำคัญและปัญหาของทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็น.....	5
2.1 การพูดจาในภาษาธรรมดาถึงเรื่องความจำเป็น.....	6
2.1.1 ปัญหาพื้นฐานทางปรัชญาของการพูดจาในภาษาธรรมดาถึงเรื่องความจำเป็น.....	7
2.2 ตรรกวิทยาโมดัล(modal logic): ความสำคัญและปัญหา.....	12
2.2.1 ปัญหาเรื่องความมีหลายระบบของตรรกวิทยาโมดัล	13
2.2.2 ข้อวิจารณ์ของไควนต่อตรรกวิทยาโมดัลที่เกี่ยวกับทัศนะแบบสัจนิยม	15
2.3 การตีความตรรกวิทยาโมดัลโดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้	18
2.4 ปัญหาต่างๆของการเข้าใจความหมายของโลกที่เป็นไปได้	24
2.4.1 สัจนิยมแบบจัด (extreme realism).....	25
2.4.2 สัจนิยมแบบทางสายกลาง (moderate realism)	28
2.4.3 องค์ประกอบนิยม (combinatorialism).....	31
2.4.4 นิยายนิยม (Fictionalism).....	32
2.4.5 ปัญหาโดยรวมของวิธีเข้าใจความจำเป็นโดยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ ...	33
2.5 การนำเอามโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุมาใช้เข้าใจเรื่องความจำเป็น.....	35
บทที่ 3 ทฤษฎีความเป็นสาเหตุที่ปลอดจากมโนทัศน์เรื่องความจำเป็น	37
3.1 ความเป็นสาเหตุที่วางอยู่บนความเข้าใจเรื่องความจำเป็น	37
3.1.1 ทฤษฎีของความเป็นสาเหตุเชิงการเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	39
3.1.2 ทฤษฎีของความเป็นสาเหตุเชิงเงื่อนไขที่ตรงกันข้ามกับข้อเท็จจริง.....	46
3.2 ความเป็นสาเหตุที่ไม่วางอยู่บนความเข้าใจเรื่องความจำเป็น	48
3.2.1 ทฤษฎีความเป็นสาเหตุเชิงความน่าจะเป็น.....	49

3.2.2 ทฤษฎีความเป็นสาเหตุที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องพลังในเชิงสาเหตุ.....	52
3.2.3 ทฤษฎีที่มองว่าความเป็นสาเหตุเป็นเรื่องของกระบวนการ.....	53
3.2.4 ทฤษฎีสัจนิยมเชิงสาเหตุ.....	55
3.3 ทฤษฎีของการเป็นสาเหตุแบบสัจนิยมของทูลี่.....	61
3.3.1 พื้นฐานความเข้าใจของทฤษฎีการเป็นสาเหตุในแนวทางของทูลี่.....	62
3.3.2 ความเข้าใจที่เป็นแบบแผนของทฤษฎีการเป็นสาเหตุในแนวทางของทูลี่.....	66
3.3.2.1 ที่มาของทัศนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบทางสายกลาง.....	66
3.3.2.2 ความเข้าใจที่เป็นแบบแผนของทฤษฎีการเป็นสาเหตุแบบทางสายกลาง.....	69
3.3.2.3 ญาณวิทยาของทฤษฎีการเป็นสาเหตุแบบทางสายกลาง.....	72
บทที่ 4 ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องการเป็นสาเหตุ.....	79
4.1 อรรถศาสตร์ของโลกที่เป็นไปได้เชิงการเป็นสาเหตุ.....	79
4.1.1 ข้อความเกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ในฐานะของข้อความเกี่ยวกับการเป็นสาเหตุ.....	79
4.1.2 โลกที่เป็นไปได้ในฐานะของชุดของคำบรรยายในเชิงสาเหตุบนพื้นฐานความคิดเรื่องสาเหตุแบบทูลี่.....	85
4.1.3_ความเข้าใจที่เป็นแบบแผนของทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องการเป็นสาเหตุ.....	95
4.2 ข้อประเมินทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องการเป็นสาเหตุ.....	99
4.2.1 ข้อวิจารณ์ที่เป็นไปได้และคำตอบ.....	99
4.2.2 ข้อดี จุดเด่น และประโยชน์ของการเข้าใจเรื่องความจำเป็นบนพื้นฐานของการเป็นสาเหตุ.....	110
4.2.3 ท่าทีในทางปรัชญาต่อประเด็นทางปรัชญาอื่นๆ.....	113
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	118
5.1 บทสรุป.....	118
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	121
รายการอ้างอิง.....	122
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	126